

Miguel Robaina

BETLEHEMS STJÄRNA OCH JESU FÖDELSE

- *en spekulativ modern apokryf*

FÖRORD

Denna skrift utgår från Lukas och Matteus evangelium samt väldokumenterade historiska och astronomiska händelser. Evangelierna kompletterar varandra och ger två perspektiv på samma verklighet: Lukas, med sitt historiska och universella fokus, och Matteus, med sin judiska och messianska betoning. Tillsammans ger de en fördjupad bild av födelsens sammanhang och visar att den inte bara är en lokal eller judisk händelse, utan en händelse med betydelse för hela mänskligheten.

Genom Gamla testamentets profetior löper en sammanhängande förväntan om en kommande frälsare – en avkomma genom vilken Gud ska välsigna alla folk, upprätta sitt rike och förnya sitt förbund med människan. Denne Messias beskrivs både som rättfärdig kung och lidande tjänare, en som skall bära fram Guds frälsning, hela det brutna, upprätta det fallna och föra ljus in i världens mörker. Förväntan på denna gestalt formas genom löften till Abraham, profetior om Davids ätt och visioner om ett nytt förbund där Guds vilja skrivs i människans hjärta.

I denna skrift undersöker vi, med hjälp av astronomiska observationer, historiska källor och bibeltexterna själva, hur dessa löften tar konkret form i historien. Detta görs genom en hypotetisk modell som försöker förena olika typer av vittnesmål. Modellen bör läsas som ett tankeexperiment, inte som en slutgiltig historisk sanning. Genom att sammanföra evangeliernas vittnesbörd med kända händelser i tiden söker vi en djupare förståelse av hur Gud verkar i både det synliga och det osynliga, och hur allt detta enligt den bibliska berättelsen finner sin uppfyllelse i Jesus Kristus.

BETLEHEMS STJÄRNA OCH JESU FÖDELSE

- en spekulativ modern apokryf

Josef hette en man som härstammade från "Davids stad" Betlehem i Judéen. Han var släkt med kung David i rakt nedstigande led, men levde vid denna tid i Nasaret, där han praktiserade sitt arbete som snickare. I Matteus 13:55 står det att Jesus var son till Josef, som var τέκτων, (Tektōn), vilket är ett grekiskt ord som betyder "hantverkare" eller "snickare" och indikerar att detta var Josefs yrke.

Nasaret var en liten by i Galileen som låg vid viktiga handelsvägar, som Via Maris och där hade han träffat Maria, en flicka på kanske 13 eller 14 år. Hon var ung, men detta var inte ovanligt i denna kultur. I judisk tradition var trolovningen (hebreiska: erusin) en formell överenskommelse mellan två familjer om att deras barn skulle gifta sig. Under denna period ansågs paret redan vara juridiskt bundna, även om de inte bodde tillsammans eller hade fullständiga äktenskapliga rättigheter. Först efter bröllopsceremonin (hebreiska: nissuin) blev äktenskapet fullständigt, och paret började leva tillsammans. Maria bodde därför fortfarande hemma hos sina föräldrar.

"Det var i de dagar en präst vid namn Sakarias, av Abijas avdelning, och hans hustru var en av Arons döttrar, och hennes namn var Elisabet. Båda var rättfärdiga inför Gud och vandrade oklanderliga i alla Herrens bud och föreskrifter. Men de hade inga barn, eftersom Elisabet var ofruktsam, och båda var till åren komna. Medan han en gång tjänade som präst inför Gud, enligt sin avdelning, skedde det genom lottkastning, att det var hans tur att gå in i Herrens tempel och bränna rökelse. Och hela folket var utanför och bad vid rökelsens tid. Då visade sig en Herrens ängel för honom, stående till höger om rökelsealtaret. När Sakarias fick se honom, blev han förskräckt och fick fruktan. Men ängeln sade till honom: 'Var inte rädd, Sakarias, din bön har blivit hörd, och din hustru Elisabet skall föda dig en son, och du skall ge honom namnet Johannes. Och han skall bli dig till glädje och fröjd, och många skall glädja sig över hans födelse. Ty han skall vara stor inför Herren. Vin och starka drycker skall han inte dricka, och han skall vara fylld av den Helige Ande redan från sin moders liv. Och han skall vända många av Israels barn till Herren, deras Gud. Och han skall gå före honom i Elias ande och kraft för att vända fädernas hjärtan till barnen och de ogudaktiga till rättfärdighetens visdom, för att bereda åt Herren ett folk som är berett.' Sakarias sade till ängeln: 'Hur skall jag veta detta? Jag är gammal, och min hustru är till åren kommen.' Ängeln svarade och sade till honom: 'Jag är Gabriel, som står inför Gud, och jag är sänd för att tala till dig och för att förkunna denna glada nyhet för dig. Och se, du skall bli stum och inte kunna tala, ända till den dag då detta sker, för att du inte trodde på mina ord, som skall gå i fullbordan vid rätt tid.' Och folket väntade på Sakarias, och de undrade varför han dröjde så länge i templet. När han kom ut, kunde han inte tala till dem, och de förstod att han hade sett en syn i templet. Han gjorde tecken för dem och förblev stum. När hans tid som präst hade gått till ända, återvände han hem. Och efter dessa dagar blev hans hustru Elisabet havande, och hon höll sig gömd i fem månader. Och hon sade: 'Så har Herren handlat med mig när han såg min olycka och tog bort min smälek bland människor.'

I de sista dagarna av maj och inledningen av juni år 7 f.Kr. kunde man i denna del av världen bevitna att planeten Jupiter stod mycket nära Saturnus, och de visade sig ljusstarkt i fiskarnas stjärntecken när mörkret föll på. Starkast syntes denna konjunktion den 29 maj (enligt den gregorianska kalenderräkningen) I Persien befann sig en grupp astrologer, eller stjärntydare (persiska: مغوش. "maguš", grekiska: μάγοι "magoi"), som noterade himlafenomenet. Med deras kunskap om stjärnor och planeter förstod de att en sådan tydlig konjunktion var ovanlig och de förundrades. Samtidigt var Maria med om en annan förunderlig händelse i Nasaret.

"I sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd från Gud till en stad i Galileen, som heter Nasaret, till en jungfru som var trolovad med en man vid namn Josef, av Davids hus. Och jungfruns namn var Maria. Och ängeln kom in till henne och sade: 'Var hälsad, du benådade! Herren är med dig.' Hon blev förskräckt över hans ord och undrade vad denna hälsning kunde betyda. Men ängeln sade till henne: 'Var inte rädd, Maria, du har funnit nåd hos Gud. Och se, du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han skall vara stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud skall ge honom hans fader Davids tron, och han skall regera över Jakobs hus för evigt, och hans rike skall inte få något slut.' Maria sade till ängeln: 'Hur skall detta ske, eftersom jag inte vet av någon man?' Ängeln svarade och sade till henne: 'Helig Ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig; därför skall också det heliga som föds av dig kallas Guds Son. Och se, Elisabet, din släkting, har också blivit havande med en son på hög ålder, och detta är nu den sjätte månaden för henne som var kallad ofruktsam. Ty inget är omöjligt för Gud.' Maria sade: 'Se, jag är Herrens tjänarinna; må det ske med mig som du har sagt.' Och ängeln lämnade henne."

Ängeln Gabriel berättade för Maria att hon skulle bli gravid genom Guds helige Ande och föda en son, den Högstes Son, som hon skulle kalla Jesus enligt de direktiv som ängeln gav henne. Han berättade också att hennes släkting Elisabet, trots sin ålder och tidigare ofruktsamhet, var gravid. Ängeln gav Maria det tröstande beskedet att inget är omöjligt för Gud. Trots att Maria var skakad av ängeln budskap och kanske inte till fullo förstod hur allt skulle gå till, accepterade hon uppdraget med orden: "Se, jag är Herrens tjänarinna; må det ske med mig som du har sagt."

Efter att ha hört om Elisabets graviditet beslutade sig Maria för att omedelbart resa för att besöka henne. Detta kan ha varit Marias sätt att söka bekräftelse på ängeln ofattbara budskap och finna tröst i gemenskapen med någon som var i en liknande situation. Att vara utvald av Gud själv att föda den Högstes egen Son måste ha varit en omtumlande upplevelse, fylld av frågor och känslor – och kanske även tvivel om sanningen i allt detta. Att få träffa Elisabet, som också hade fått erfara ett mirakel, kunde ge Maria den trygghet och bekräftelse hon behövde.

Maria kan ha valt att inte omedelbart berätta för Josef om sitt änglabesök och sin graviditet. Hon behövde säkerligen själv tid att bearbeta det som hänt och kanske var orolig för att inte bli trodd. Däremot måste Josef ha informerats om resan till Elisabet och sannolikt godkänt den. Maria kan ha berättat om Elisabets graviditet, vilket också gav henne möjlighet att bedöma Josefs reaktion på hennes berättelse om änglabesöket. Som gudfruktiga människor var varken Josef eller Maria främmande för berättelser om änglar, eftersom sådana vittnesbörd var en del av deras religiösa liv. Även om Josef själv aldrig hade upplevt ett änglabesök, litade han förmodligen på Marias ord.

Det är möjligt att Maria ville vänta med att berätta om hennes egen graviditet tills hon fick fler tecken och bekräftelser, särskilt från Elisabet. Resan till Elisabet verkade ha skett spontant och utan mycket förberedelser, vilket kan ha gjort det svårt för Josef att följa med. Eftersom de ännu inte bodde tillsammans, trots att Josef var ansvarig för Maria som trolovad, var det naturligt att han stannade kvar i Nasaret. Det framgår inte heller om Marias föräldrar följde med henne, men det är osannolikt. Dock bör hennes föräldrar ha blivit informerade om resan till Elisabet, eftersom det var sedvänja att meddela sådana planer och inte minst med tanke på att Maria var en så ung kvinna.

"I dessa dagar gav sig Maria i väg och skyndade till bergen, till en stad i Juda. Och hon gick in i Sakarias hus och hälsade på Elisabet. När Elisabet hörde Marias hälsning, spratt barnet till i hennes moderliv, och Elisabet blev uppfylld av Helig Ande och ropade med hög röst och sade: 'Välsignad är du bland kvinnor, och välsignad är din livs frukt! Men vem är jag att min Herres mor kommer till mig? Se, så snart som din hälsning nådde mitt öra, spratt barnet till av glädje i mitt liv. Och salig är du som trott, för det som Herren har sagt till dig skall gå i uppfyllelse.' Då sade Maria:

*'Min själ prisar Herrens storhet,
och min ande jublar över Gud, min Frälsare.
För han har sett till sin tjänarinnas ringhet.
Från denna stund ska alla släkten kalla mig salig.
För den Mäktige har gjort stora ting med mig, och hans namn är heligt.
Hans barmhärtighet varar från släkte till släkte*

över dem som fruktar honom.
Han har utfört mäktiga gärningar med sin arm,
han har skingrat dem som har högmodiga planer i sina hjärtan.
Han har störtat härskare från deras troner
och upphöjt de ringa.
Hungriga har han mättat med goda ting,
och rika har han skickat bort med tomma händer.
Han har tagit sig an sin tjänare Israel
och tänkt på sin barmhärtighet som han lovade våra fäder,
åt Abraham och hans efterkommande för evigt."

Elisabet och hennes man Sakarias, som tjänade som präst i templet, bodde i Juda bergsbygd. Enligt traditionen identifieras deras hem med byn Ein Karem, belägen cirka 145–160 km från Nasaret. Resan dit var lång och krävande och tog vanligtvis mellan fyra och sju dagar till fots, beroende på resans tempo och den kuperade terrängen, särskilt i närheten av bergsbygden. Vägarna var ofta utmanande, men de följde i regel etablerade leder som användes av resande för att öka säkerheten och underlätta framkomligheten.

Trots de påfrestningar som en sådan resa innebar var den genomförbar för någon så motiverad som Maria. Hennes iver att nå fram till Elisabet, både för att söka bekräftelse på ängelns budskap och för att finna gemenskap med en släkting i en liknande situation, kan ha gett henne den uthållighet som krävdes.

Det framgår inte av evangelietexterna om Maria reste ensam eller i sällskap med andra. Om hon reste ensam, är det sannolikt att hon anslöt sig till en karavan eller grupp av pilgrimer som färdades längs samma väg, eftersom det var mycket riskfyllt för en ensam kvinna att ge sig ut på en så lång färd. Resor i denna tid var förenade med faror som rövare, vilda djur och de hårda förhållanden som den ödsliga terrängen kunde innebära. Därför sökte resenärer ofta trygghet i sällskap med andra.

"Maria stannade hos Elisabet omkring tre månader och återvände sedan hem. För Elisabet var tiden inne att föda, och hon födde en son. Hennes grannar och släktingar hörde att Herren hade visat henne stor barmhärtighet, och de gladdes sig med henne. På åttonde dagen kom de för att omskära barnet, och de ville kalla honom efter hans far, Sakarja. Men hans mor sade: 'Nej, han ska heta Johannes.' De sade till henne: 'Ingen i din släkt har det namnet.' Då frågade de hans far med tecken vad han ville att barnet skulle heta. Han bad om en skrivtavla och skrev: 'Hans namn är Johannes.' Och alla förundrade sig. Genast öppnades hans mun och hans tunga löstes, och han började tala och prisa Gud. Frukten kom över alla deras grannar, och i hela Judéens bergsbygd talade man om allt detta. Alla som hörde det tog det till hjärtat och sade: 'Vad ska det bli av detta barn?' För Herrens hand var med honom. Sakarja, hans far, blev uppfylld av den helige Ande och profeterade:

*'Välsignad är Herren, Israels Gud,
för han har sett till sitt folk och befriat det.
Han har upprättat för oss ett frälsningens horn
i sin tjänare Davids släkt,
så som han lovat från fordöm genom sina heliga profeter:
en frälsning från våra fiender och från alla som hatar oss.
Han har visat barmhärtighet mot våra fäder
och tänkt på sitt heliga förbund,
den ed han gav vår far Abraham,
att vi, frälsta från våra fienders hand,
ska få tjäna honom utan fruktan,
i helighet och rättfärdighet inför honom alla våra dagar.
Och du, barn, ska kallas den Högstes profet,
för du ska gå före Herren och bana väg för honom
och ge hans folk kunskap om frälsning
genom syndernas förlåtelse,
tack vare vår Guds innerliga kärlek.
I kraft av den ska en soluppgång från höjden besöka oss,
för att ljus ska skina över dem som sitter i mörker och dödens skugga
och styra våra fötter in på fridens väg.'*

Barnet växte och blev stark i anden, och han levde i ödemarken tills den dag då han skulle träda fram inför Israel.”

Vi utgår från att Maria bevittnade miraklet med Johannes Döparens födelse i slutet av augusti år 7 f. Kr. Detta baseras på uppgiften att hon stannade hos sin släkting Elisabet i tre månader, och att Elisabet var i sin sjätte graviditetsmånad vid Marias ankomst. Under denna tid fick Maria inte bara bevittna födelsen av Johannes, utan även fördjupa sin förståelse av de mirakulösa händelser som omgav både Elisabet och henne själv. Efter denna period återvände Maria till Nasaret och till Josef. Vid den tidpunkten var Maria i sin tredje graviditetsmånad, troligen i slutet. Återkomsten kan ha varit både glädjefylld och utmanande, då hon behövde berätta för Josef om sin graviditet och vad den innebar. Hennes tid med Elisabet hade sannolikt stärkt hennes tro och förberett henne för att möta den osäkerhet och de frågor som hennes tillstånd kunde väcka i Nasaret.

”När Josef fick veta att Maria var gravid, visste han inte vad han skulle göra. Han var en rättfärdig man och ville inte utsätta henne för skam genom att anklaga henne offentligt, så han bestämde sig för att hemligt avsluta deras förlovning.”

När Josef träffade Maria igen, dröjde det inte länge innan han förstod att hon var gravid. Även om det kanske ännu inte syntes tydligt på hennes mage, kunde han ha märkt subtila förändringar i hennes utseende eller beteende. Som trolovade levde de i kyskhets, och han såg henne endast klädd, men deras nära dagliga kontakt gjorde det troligt att han anade att något var annorlunda. Josef visste förstås att barnet inte var hans och troligen reagerade han med stor förvirring och misstro. Det är svårt att tänka sig att Josef accepterade Marias förklaring om att hon blivit gravid genom den Helige Ande, trots att Maria tidigare berättat om ängeln och det mirakel som skett med Elisabets barn. Nu gällde det ju den han älskade, sin trolovade. Han befann sig i ett outhärdligt dilemma.

Han kanske till och med misstänkte att hon inte tillbringat hela tiden hos Elisabet och därför fortsatte att ifrågasätta henne och pressa henne till att säga sanningen om hur detta kunde ha hänt.

Enligt judisk lag var otrohet (äktenskapsbrott) en allvarlig överträdelse. Under trolovningstiden betraktades en kvinna som otrogen om hon hade sexuella relationer med någon annan än sin trolovade. Straffet för en kvinna som ertappades i äktenskapsbrott var dödsstraff genom stening, enligt Mose lag (5 Mos. 22:23-24). Dock hade romarna, som styrde över Judéen vid denna tid, tagit ifrån judarna rätten att verkställa dödsstraff, vilket innebar att sådana straff inte kunde genomföras utan romersk tillåtelse. Så, även om den judiska lagen föreskrev stränga straff för otrohet, så var det i praktiken sällan som dessa straff verkställdes, särskilt under romersk ockupation.

Om en kvinna anklagades för otrohet under första århundradet i den judiska kulturen, drabbades både hon och hennes familj, liksom hennes make, av allvarliga konsekvenser. För mannen var den största sociala konsekvensen den skam och förlust av anseende som kunde följa med att vara gift med en kvinna som anklagades för otrohet. Trots att han inte skulle straffas på samma sätt som kvinnan, skulle hans rykte påverkas negativt, och i vissa fall valde han att skiljas från sin fru för att återställa sin egen sociala status. Han hade rätt att ansöka om skilsmässa enligt judisk lag, men detta kunde innebära att han förlorade den ekonomiska tryggheten som äktenskapet hade gett honom.

För paret som helhet var konsekvenserna därför förödande. De skulle med all säkerhet förlora sitt rykte och stå inför utstötning från samhället. En kvinna som anklagades för otrohet, särskilt om hon inte kunde försvara sig, skulle stämplas som oren och ofta tvingas leva i social isolering, utan möjlighet att återintegreras i gemenskapen.

Familjerna till både mannen och kvinnan drabbades också hårt. En kvinna som anklagades för otrohet innebar skam och stigma för hennes föräldrar och släktingar. Deras rykte i

samhället skulle förloras, och det skulle kunna bli svårt för dem att upprätthålla sitt sociala anseende. I en sådan situation riskerade hela familjen att utsättas för offentligt fördömande, vilket gjorde att konsekvenserna var både juridiska och djupt sociala, och påverkade hela familjens liv och framtid.

Som en rättfärdig och godhjärtad man kände Josef att en hemlig skilsmässa var det mest barmhärtiga alternativet för att skydda Maria från den värsta förnedringen. Trots detta var situationen för paret oerhört svår. De stod inför en tid av stor ensamhet och osäkerhet, med både sina personliga liv och sin sociala ställning hotade. Josef ville göra det rätta och undvika skandal, men det stränga samhällets fördömande gjorde detta nästan omöjligt.

"Men medan han funderade på detta, visade sig en ängel för honom i en dröm. Ängeln sade: 'Josef, Davids son, var inte rädd för att ta Maria till dig som din hustru. Det som har blivit till i henne är av den Helige Ande. Hon ska föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus, för han ska frälsa sitt folk från deras synder.' När Josef vaknade, gjorde han som ängeln hade sagt och tog Maria till sig som sin hustru. Han avstod från att ha någon samlevnad med henne förrän hon hade fött sin son, och han gav honom namnet Jesus."

Trots allt kunde Josef, som en rättfärdig och gudfruktig man, inte helt avfärda Marias berättelse om ängelns besök. När den första chocken hade lagt sig, började han fundera på vad som faktiskt hade hänt Elisabet. Det stämde ju med det vittnesbörd Maria lämnat innan hon reste. Kanske övervägde Josef att det trots allt kunde finnas sanning i hennes ord, även om det var svårt att ta till sig.

Någon av de närmast efterföljande nätterna fick Josef en bekräftelse på detta i form av en dröm. I drömmen visade sig en ängel för honom och förklarade att barnet i Maria inte var ett resultat av otrohet, utan heligt och av Gud, precis som Maria försökt förmedla. Ängeln berättade vidare att barnet var avlat genom den Helige Ande och att Josef skulle ta Maria till sin hustru.

Ängeln citerade också en profetia från Jesaja som lød: *"Se, jungfrun ska bli havande och föda en son, och man ska ge honom namnet Immanuel,"* vilket betyder "Gud är med oss." Denna profetia gav Josef en djupare förståelse för det mirakel som var på väg att ske – att barnet inte bara var ett tecken på Guds närvaro, utan att det också uppfyllde ett gammalt löfte till Israels folk.

Även om Josef kanske till en början tvivlade på drömmen – för det var trots allt en ovanlig situation – valde han att tro på den. Som en rättrogen man ville han inte riskera att gå emot Gud. Beslutet att följa ängelns budskap innebar att han accepterade både Maria och barnet, trots de sociala och personliga utmaningar detta medförde.

Josef valde att tro och att följa Guds vilja, även om det inte var lätt att förstå det mirakulösa. Genom att gifta sig med Maria visade han sitt mod och sin trofasthet gentemot Gud. Barnet, som skulle födas under dessa ovanliga omständigheter, var ett levande bevis på Guds immanens i världen. Han skulle kallas "Immanuel" – Gud med oss – och bli en del av Guds stora frälsningsplan för mänskligheten.

"Och det hände i de dagar att en befallning gick ut från kejsar Augustus att hela världen skulle skattskrivas."

Just vid denna tid öppnades en ny väg för paret, en möjlighet som skulle föra dem vidare i Guds plan. En stor folkräkning, eller skattskrivning, hade utfärdats av kejsar Augustus året innan för hela det romerska riket. Denna folkräkning omnämns i hans självbiografi *Res Gestae Divi Augusti* och var en av tre större folkräkningar som genomfördes under hans regeringstid.

"Därefter, ännu en gång (efter den tidigare folkräkningen år 28 f.Kr.), med maktbefogenhet som konsul, genomförde jag ensam ett lustrum (offer vid en folkräkning för beskattningsändamål) när Gajus Censorinus och Gajus Asinius var konsuler. I denna folkräkning inräknades 4 233 000 romerska medborgare."

Den tredje romerska folkräkningen ägde rum år 14 e.Kr., samma år som kejsar Augustus avled. Den föregående, initierad år 8 f.Kr., tycks ha varit en administrativ process som pågick under flera år och kan ha sammanfallit med åtgärder i östra delen av riket omkring mitten av år 7 f.Kr.

I flera provinser inom Romarriket förekom regelbundna skattskrivningar med fasta intervaller. I Egypten är ett 14-årssystem väl belagt, och liknande administrativa mönster tycks ha förekommit även i angränsande klientkungariken som Syrien. Under perioden 8–6 f.Kr. var Judéen och Galiléen klientstater under romersk överhöghet, styrda av Herodes den store. Det är därför inte osannolikt att en regional skatteregistrering kan ha ägt rum i samband med både romerska krav och Herodes egna politiska och ekonomiska ambitioner.

Herodes var känd för sina omfattande byggnadsprojekt, såsom ombyggnaden av Jerusalems tempel och uppförandet av Caesarea Maritima, vilka krävde betydande ekonomiska resurser. En regional skattskrivning skulle därmed kunna öka skatteintäkterna, samtidigt som den stärkte den administrativa kontrollen över befolkningen. Josefus beskriver också hur Herodes använde stora summor för att vinna och bevara kejsar Augustus gunst genom gåvor till kejsaren och hans familj, vilket ytterligare belyser de ekonomiska dimensionerna i relationen mellan Herodes och Rom.

För befolkningen i Judéen och Galiléen innebar en sådan samtidig romersk och regional skattskrivning sannolikt en betydande belastning, särskilt i kombination med tvångsarbete och höga skatter kopplade till Herodes byggprojekt.

"Denna skattskrivning var den första och skedde när Quirinius var landshövding i Syrien."

Om en regional skatteregistrering kan ha förekommit redan omkring år 7 f.Kr., är det möjligt att evangelisten Lukas här syftar på just denna tidigare administrativa process, vilken i den senare historiska traditionen kom att förknippas med den välbelagda Quirinius-folkräkningen år 6 e.Kr. Detta kan bidra till att förklara varför Lukas talar om en "första" skattskrivning, utan att nödvändigtvis avse den fullskaliga romerska census som genomfördes efter att Judéen blivit direkt underställd Rom under Quirinius formella ämbete som syrisk ståthållare.

Publius Sulpicius Quirinius var en framstående romersk general och administratör med betydande militära meriter, vilket gav honom stort förtroende hos kejsar Augustus. Redan före sitt officiella tillträde som legat i Syrien kan han hypotetiskt ha haft ett övergripande ansvar eller ledande uppdrag i regionen. Detta kan speglas i Lukas användning av det grekiska ordet ἡγεμὼν (hegemon), som inte enbart betecknar en formell guvernör utan även kan avse militärt eller administrativt överordnat ledarskap. När Quirinius senare blev ståthållare i Syrien genomförde han den väl dokumenterade folkräkningen år 6 e.Kr., vilken Lukas också hänvisar till i Apg. 5:37.

Denna senare folkräkning ägde rum efter att Rom hade tagit direkt kontroll över Judéen. Den är historiskt väl dokumenterad av den judiske historikern Josefus. Såväl han som Lukas nämner i samband med denna en viss Judas från Galileen, som initierade ett uppror mot den romerska skattebördan, vilket senare ledde fram till grundandet av det så kallade seloterpartiet. Lukas nämner alltså båda dessa folkräkningar och verkar ha använt Quirinius namn för att skilja den första från den andra, trots att denne inte ledde den första folkräkningen aktivt.

Om vi utgår från att kung Herodes förordnade en sådan regional skattskrivning i sitt lydrikarrike, kan det ha inneburit att den var striktare än den rikstäckande; att människor krävdes att resa till sina förfäders hemorter för registrering. För Josef och Maria, som båda tillhörde Davids ätt, innebar detta en resa till Betlehem, Davids stad. Det kan också ha varit ett krav att även hustrun registrerade sig tillsammans med sin man, vilket inte var fallet i den romerska folkräkningen.

Liknande administrativa mönster förekom på andra håll i Romarriket. Ett exempel är ett edikt i Egypten, utfärdat av prefekten Vibius Maximus, där invånarna beordrades att återvända till sina förfäders hemorter för registrering.

I sådana fall gav dessa två sammanfallande folkräkningar Josef och Maria en välkommen anledning att lämna Nasaret. I Betlehem skulle graviditeten inte ifrågasättas, eftersom ingen där kände till detaljerna kring deras relation. Paret behövde resa så snart som möjligt för att gifta sig och registrera sig i Davids stad. Det började bli bråttom, eftersom Marias graviditet snart skulle bli alltmer uppenbar. Om de gifte sig i Betlehem var det viktigt att inte låta det märkas att Maria redan var med barn.

Under de första fem månaderna av graviditeten är magen ofta fortfarande liten eller inte synlig alls. Unga kvinnor, särskilt de med smal kroppsbyggnad och låg fettprocent, kan ha mindre synliga förändringar tidigt i graviditeten. Maria, som troligen var ung och smal, kunde ha dolt sin graviditet genom att hålla sig i bakgrunden och bära lösa kläder. Även vid slutet av november, då hon var sex månader gravid, kunde hon ha förblivit relativt osynlig för omgivningen, förutsatt att paret undvek offentliga sammanhang och reste diskret.

Trots önskan att skynda sig var det praktiska förberedelser som behövde ordnas i Nasaret inför resan. Josef kan ha behövt arbeta för att samla ihop en ekonomisk buffert, eftersom det var osäkert hur länge de skulle vara borta. Kanske övervägde de till och med att inte återvända till Nasaret. Även om de planerade att återvända behövde de vänta minst nio månader, så att en nyfödd inte skulle väcka misstankar om otrohet. Dessa förberedelser ägde sannolikt rum under hösten, innan Marias graviditet blev för uppenbar för omgivningen.

Runt de sista dagarna i september och de första i oktober år 7 f.Kr. framträdde åter konjunktionen mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild på himlavalvet. Denna gång stod planeterna något längre ifrån varandra, vilket gjorde fenomenet mindre ljusstarkt än vid den första konjunktionen. Trots detta måste det upprepade skådespelet ha fångat de vise männens uppmärksamhet och fått dem att fördjupa sig i dess möjliga betydelse.

Som kunniga astrologer och astronomer – två oupplösligt sammanflätade vetenskaper vid den tiden – började de inse att denna ovanliga konjunktion och dess placering i zodiaken troligen signalerade något stort. I antiken ansågs stjärnor och planets rörelser kunna ge tecken och förutsägelser om viktiga händelser. Särskilt de som studerade stjärnhimlen observerade ovanliga fenomen såsom konjunktioner mellan planeter, kometer eller starka ljusstarka stjärnor, eftersom sådana fenomen ofta tolkades som betydelsefulla signaler.

Jupiter, även kallad "kungsplaneten" och som i persernas religion zoroastriamen representerade den högste guden Ahura Mazda, var förknippad med kunglig makt och framgång. Saturnus, symboliserade stabilitet, långsiktig förändring och skörd. Fiskarnas stjärnbild förknippades med andlighet, mystik och profetior, och konjunktionen bekräftade därför för dem att den förestående födelsen var av stor gudomlig betydelse, inte bara för en lokal kultur utan för hela mänskligheten.

Att Jupiter och Saturnus rörde sig nära varandra i Fiskarnas stjärnbild, utan att helt smälta samman, kunde för de vise männen ha symboliserat en ännu ofullständig förändring – en antydning om att en stor härskare snart skulle födas och bringa transformation till världen.

De vise männen var sannolikt bekanta med judiska religiösa skrifter, vilka kan ha förmedlats till dem av den judiska diasporan i Babylonien, en rest från exilen under antiken. Dessa texter kunde ha förstärkt deras tolkning av konjunktionen som ett förebud om en messiansk kung:

4 Mosebok 24:17

"En stjärna träder fram ur Jakob, en spira reser sig ur Israel."

Jesaja 9:6-7

"Ty ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans axlar vilar herradömet, och hans namn är: Under, Rådgivare, Mäktig Gud, Evig Fader, Fridsfurste. Så ska herradömet bli stort och friden utan slut över Davids tron och hans rike. Det ska befästas och stödjas med rätt och rättfärdighet från nu och till evig tid. Herrens Sebaots nitälskan ska göra detta."

Jeremia 23:5-6

"Se, dagar ska komma, säger Herren, då jag ska låta en rättfärdig telning växa upp åt David. Han ska regera som kung och handla vist och utföra rätt och rättfärdighet i landet. I hans dagar ska Juda bli frälst och Israel bo i trygghet. Detta är det namn man ska ge honom: Herren vår rättfärdighet."

Daniel 9:25

"Du ska veta och förstå: Från det att ordet gick ut att Jerusalem ska återställas och byggas upp till dess att en Smord, en furste, kommer, ska det gå sju veckor och sextiotvå veckor. Det ska byggas upp igen med gator och vallgravar, men under tider av vända."

Psaltaren 72:10-11

"Kungar från Tarshish och fjärran länder ska bära fram gåvor, kungar från Saba och Seba ska komma med skänker. Alla kungar ska falla ner för honom, alla hednafolk ska tjäna honom."

Dessa vise män måste ha känt till den judiska förväntan att en gudasänd Messiasgestalt, från deras eget folk, en dag skulle komma för att upprätta rättvisa, förändra världen och sätta stopp för förtrycket från de stormakter som genom tiderna varit deras plågoandar.

Någon månad senare, kanske i mitten av november, ger sig Josef och Maria iväg från Nasaret till Betlehem för att registrera sig. De var troligen av låg social status. Josef, som snickare, hade inte ett yrke som gav honom hög inkomst, och Maria var ung och trolovad. Det finns inga tecken på att de hade tillgång till mycket pengar, trots Josefs arbete, vilket gör det osannolikt att de själva ägde en åsna som fraktdjur vid den långa resan. Ett sådant färdmedel var annars vanligt. Att äga ett djur av den typen var en kostnad som många, särskilt de med begränsade resurser, inte hade råd med. Det är möjligt att Josef under förberedelserna lyckades skrapa ihop extra pengar för att hyra eller köpa en åsna, eller så gick de helt enkelt till fots. Men det var en lång och besvärlig resa från Nasaret till Betlehem, särskilt för Maria som nu var gravid i sjätte månaden. Även om det var ansträngande att gå den sträckan, var det kanske den enda realistiska lösningen för dem. Det kan därför ha tagit tid.

"Och alla gick för att skattskriva sig, var och en till sin egen stad. Och Josef for upp från Galileen, från staden Nasaret, till Judéen, till Davids stad, som heter Betlehem, eftersom han var av Davids hus och ätt. För att skattskrivas med Maria, sin trolovade, som var havande..."

Josef och Marias resa från Nasaret till Betlehem var ungefär 11–13 mil, beroende på vilken rutt de valde. Till fots skulle resan ha tagit cirka 7–8 dagar, beroende på deras hastighet och Marias graviditet vid sjätte månaden. Med en åsna hade resan kunnat gå något snabbare, men det var fortfarande en lång och krävande färd. De hade troligen behövt ta regelbundna pauser, och på grund av Marias tillstånd, särskilt om hon började känna av graviditetens påfrestningar, skulle vilotiderna ha varit längre. En annan möjlighet är att de följde med andra resande på vägen till Betlehem, vilket var vanligt på den tiden. Att resa tillsammans i grupp var

inte ovanligt, och det var vanligt att resenärer hjälpte varandra, vilket gjorde den långa resan något lättare. Trots att många troligen bodde kvar på platser där deras förfäder bott i generationer, fanns det säkert också många på väg till Betlehem på grund av registreringen. Om de reste tillsammans med andra skulle folk antagligen ha trott att de var gifta, och att det var därför Maria var gravid.

När Josef och Maria anlände till Betlehem i slutet av månaden stötte de på problem med boende. Betlehem låg vid en viktig handelsväg som förband Jerusalem med andra delar av regionen, såsom Egypten, vilket gav byn en strategisk betydelse. Därför stannade många resande till för att söka tillfälliga boenden, som härbärgen (grekiska: κατάλυμα, katalyma). Vid Jesu födelse hade Betlehem troligen mellan 500 och 1000 invånare, men nu strömmade ytterligare människor in, vilket ledde till en period av överbefolkning. Den romerska historikern Plinius den äldre och Josefus nämner att skattskrivningar kunde leda till att städer blev överfulla.

I början av december år 7 f.Kr. gifter sig Josef och Maria i Betlehem och registreras samtidigt i enlighet med skattskrivningen. Detta sker i grevens tid, precis innan graviditeten blir så påtaglig att den inte längre går att dölja. Samtidigt visar sig återigen konjunktionen mellan Jupiter och Saturnus, även denna gång i Fiskarnas stjärntecken. Trots att denna konjunktion var svagare än den första, blir denna nu som en slutlig bekräftelse för de vise männen att något stort är på gång. De bestämmer sig därför för att bege sig till Judaland för att söka upp den nyfödde kungasonen i kung Herodes rike för att hylla honom.

Detta astronomiska fenomen som vise männen observerade, trippelkonjunktionen mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärntecken, har i historien ofta har beskrivits som en "stjärna". Fenomenet innebar att de två planeterna kom nära varandra tre gånger under en viss period, men de flöt aldrig samman till en enhetlig ljuspunkt. De syntes alltså inte som en enda himlakropp, vilket många föreställer sig eftersom Bibeln använder ordet "stjärna". Istället var planeterna separerade, men deras rörelser på himlen var ändå mycket framträdande och symboliskt laddade.

Än idag kallar vi ofta lysande punkter på natthimlen för "stjärnor", oavsett om de är planeter, satelliter eller andra fenomen. På antiken ansåg astronomerna att planeter var "vandrande stjärnor", som skilde sig från de "fixstjärnorna" på himlen.

Efter att de vise männen för tredje gången observerat denna konjunktion, som de följt sedan maj månad, bestämde de sig för att agera. Siffran tre, som i religiös talmystik – inte minst inom judendomen – symboliserar helighet och fullbordan, förstärkte deras känsla av att rätt tidpunkt hade kommit. De valde att inte bara följa fenomenet astronomiskt utan också astrologiskt.

De vise männen påbörjade troligen sin resa till fots, på åsnor eller kameler, som var vanliga transportmedel vid denna tid. De följde antagligen etablerade karavanleder som förband Persien (nuvarande Iran) med Mesopotamien, Syrien och Palestina. Handelsvägarna var centrala för resor och transporter i Mellanöstern och Asien, och karavaner användes för att föra människor och varor över långa avstånd. Resan från Persien till Jerusalem sträckte sig över cirka 1 500 till 2 000 kilometer och skulle ha tagit flera veckor. Vägen tog dem genom olika landskap, som öknar, berg och fruktbara dalar.

De vise männen följde troligen den gamla handelsvägen via Babylon (i dagens Irak) och vidare västerut genom Syrien innan de nådde Judéen. Resan var inte direkt och krävde flera stopp för vila och förnödenheter. Det var vanligt att karavaner reste tillsammans för säkerhet, och det är sannolikt att de vise männen slog följe med andra resande eller karavaner längs vägen.

Efter Josef och Marias ankomst till Betlehem, deras giftermål och registrering, stötte de initialt på problem med att hitta ett boende. De tvingades söka skydd mot väder och vind varhelst de kunde hitta en lämplig plats för natten. Det är möjligt att de blev hänvisade till en grotta eller ett uthus, eftersom alla härbärgen var fullbelagda. När nätterna blev allt kyligare runt årsskiftet 7–6 f.Kr., blev denna situation ohållbar, särskilt med tanke på Marias tillstånd.

Till slut förbarmade sig någon vänlig själ över det unga paret och upplät ett utrymme i sitt hus, ett särskilt rum där hushållets djur inhystes och som normalt inte användes som bostad. Denna typ av rum låg ofta i direkt anslutning till boningshuset, men det ansågs varken gästvänligt eller anständigt att låta människor bo där. Trots detta var det den enda lösningen som fanns tillgänglig.

Josef och Maria accepterade därför säkert erbjudandet, då de måste ha varit tacksamma för att ha hittat en mer stabil plats att stanna på. Vid det här laget, när Maria var i sin åttonde graviditetsmånad, var nog båda utmattade av att ständigt behöva söka tillfälligt skydd för natten. Även om rummet var smutsigt och luktade illa, erbjöd det ändå ett drägligare boende. Närvaron av djuren bidrog dessutom till att hålla utrymmet varmt, vilket var särskilt viktigt under januari och början av februari, den kallaste tiden på året. På höglandet i området kunde det vara frost på nätterna, vilket gjorde värmen från djuren en stor lättnad.

"...Och medan de var där, kom tiden då hon skulle föda, och hon födde sin son, den förstfödde, och lindade honom i lindor och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem i härberget."

Den 26 februari år 6 f.Kr. var det dags för Maria att föda, enligt denna hypotetiska apokryf, som baserar detta datum på ännu en astronomiskt väldokumenterad gruppering av Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärntecken. Denna gång fick planeterna sällskap av en annan planet, nämligen Mars. Denna konjunktion var likt den första mycket ljusstark. Då de vise männen vid tiden för Jesu födelse nu befann sig på väg från Persien skulle de ha upplevt konjunktionen på östhimlen, eftersom de var på väg västerut på sin väg mot Judaland. Denna konjunktion med tre planeter var ett ovanligt astronomiskt fenomen och kan ha förstärkt de vise männens tolkningen av en viktig kosmisk händelse. Eftersom de tre planeterna var så nära varandra i zodiaken och Mars var extra synlig, var nog detta en mycket iögonfallande och symboliskt laddad konjunktion. Konjunktionen var långsam, vilket gjorde att man kunde uppleva att planeterna "rörde sig" långsamt över flera dagar. Allt det vise männen sammanlagt nu upplevt sedan den första konjunktionen signalerade klart en omvälvande tid, där en kommande förändring genom en världshärskare, en gudasänd Messiasgestalt, inte bara skulle förändra det politiska och religiösa landskapet, utan också göra det med kraftfulla och avgörande handlingar, vilket skulle kunna leda till konflikter, uppror och krig.

Om vi betraktar den första konjunktionen som tidpunkten för Marias befruktning och den sista som Jesu födelse, ser vi att tidsintervallet stämmer väl överens med både de bibliska berättelserna och de astronomiska fenomenen. Perioden mellan den första och den sista konjunktionen omfattade ungefär 40 veckor, vilket motsvarar en genomsnittlig graviditet på runt 9 månader. Detta ger en fascinerande parallell mellan de himmelska tecknen och den jordiska händelsen.

"Det fanns i samma trakt några herdar som låg ute på marken och höll vakt över sin hjord om natten. Och se, en Herrens ängel stod inför dem, och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de blev mycket förskräckta. Men ängeln sade till dem: 'Var inte rädda! Se, jag förkunnar för er en stor glädje, som skall bli för hela folket. I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad, och han är Messias, Herren. Och detta skall vara ett tecken för er: ni skall finna ett barn lindat i lindor och liggande i en krubba.' Och plötsligt var där med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud och sade: 'Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, bland människor ett välbehag!' Och det hände, när änglarna hade farit bort från dem till himlen, att herdarna sade till varandra: 'Låt oss gå in till Betlehem och se detta som har hänt, som Herren har låtit oss få veta.' Och de skyndade sig dit och fann Maria och Josef och barnet liggande i krubban. När de hade sett det, berättade de vad som var sagt till dem"

om detta barn. Och alla som hörde det, undrade över vad herdarna berättade för dem. Men Maria bevarade allt detta och grubblade på det i sitt hjärta. Och herdarna vände tillbaka och prisade och lovade Gud för allt vad de hade hört och sett, såsom det hade blivit sagt till dem.”

På ängarna i närheten av Betlehem vaktade herdar sina får om nätterna. Betlehem, som ligger cirka 750 meter över havet, upplever vanligtvis kyligt väder vid den här tiden på året. Men om slutet av februari det året var mildare än vanligt, vilket inte är omöjligt, kan fåren ha släppts ut tidigare än vanligt. Under sådana omständigheter skulle herdarna ha varit ute på ängarna tillsammans med sina flockar.

Samma natt som Jesus föddes fick några av dessa herdar besök av en ängel med sin härskara, som meddelade dem om den glädjefyllda händelsen. Ängeln berättade att Frälsaren hade fötts och gav dem ett specifikt tecken: de skulle finna det nyfödda barnet lindat och liggandes i en krubba.

Herdarna, fyllda av förundran och glädje, skyndade sig iväg för att se det under som ängeln talat om. De fann Jesusbarnet precis som det hade beskrivits – lindat och liggande i en krubba, ett enkelt fodertråg för djur. Detta ögonblick, när herdarna bevittnade den nyfödde Frälsaren, blev ett starkt vittnesbörd om de gudomliga händelserna som ägde rum i Betlehem den natten.

”Och när åtta dagar hade gått, så att han skulle omskäras, fick han namnet Jesus, det namn som ängeln hade gett honom innan han blev avlad i moderlivet.”

Åtta dagar efter Jesu födelse genomgick han omskärelsen, en central handling för att påminna om det förbund Gud slöt med Abraham och hans efterkommande, det judiska folket, enligt 1 Mosebok 17:10-14. Troligen utfördes denna ritual i det boende Josef och Maria hade funnit i Betlehem.

Under tiden närmade sig de vise männen Judéen. Deras mål var att hitta det nyfödda kungabarnet, och den mest logiska platsen att söka på var kung Herodes palats i Jerusalem. De förväntade sig säkerligen att en ny kung skulle födas i den kungliga huvudstaden.

Den 20 mars år 6 f.Kr. inträffade ett nytt och kortvarigt himlafenomen: en ockultation, där Månen förmörkade Jupiter vid solnedgången. Kungsplaneten befanns sig nu i Vädurens stjärntecken i zodiaken, vars astrologiska betydelse representerade början på en ny cykel, en symbol för nystart och ledarskap. De två himlakropparna var väl synliga ovanför horisonten sett från Mellanöstern. Förmörkelsen slutade ungefär en halvtimme senare vid horisonten. Om detta fenomen observerades av de vise männen kan det ha förbryllat dem, eftersom deras "ledstjärna" – kungsplaneten Jupiter – plötsligt försvann från himlen under en kort stund. Denna händelse kan symboliskt tolkas som ett felbeslut från de vise människans sida. Barnet de sökte hade ju fötts i Betlehem, inte i Jerusalem, något de ännu inte var medvetna om. Möjligen kan de åter ha blivit hoppfulla när Kungsplaneten tittade fram bakom månen igen, likt en kung som föds.

Samtidigt började förberedelserna inför den kommande påskhögtiden, Pesach, runt om i landet.

”Och när tiden var fullbordad för deras rening enligt Moselagen, tog de honom upp till Jerusalem för att frambära honom inför Herren, såsom det står skrivet i Herrens lag: Varje förstfödd son skall kallas helig åt Herren, och för att offra enligt det som är sagt i Herrens lag: Ett par turturduvor eller två unga duvor. Och se, det var en man i Jerusalem, vars namn var Simeon, och denne man var rättfärdig och from och väntade på Israels tröst, och den Helige Ande var över honom. Och han hade fått ett svar från den Helige Ande att han inte skulle se döden innan han hade sett Herrens Smorde. Och han kom till templet, i samma stund som föräldrarna kom in med Jesus för att göra med honom vad som är sed i lagen. Då tog han honom i sina armar och lovade Gud och sade: ’Herre, nu låter du din tjänare gå bort i frid, enligt ditt ord. Ty mina ögon har sett din frälsning, som du har berett inför alla folk: ett ljus för att uppenbara dig för hedningarna och en härlighet för ditt folk Israel.’ Och hans far och hans mor förundrades över det som sades om honom. Och Simeon välsignade dem och sade till hans moder Maria: ’Se, denna är satt till fall och uppresning för många i Israel, och till ett tecken som skall motsägas – och också genom din egen själ skall ett svärd

genomtränga – för att många hjärtan skall komma att uppenbaras.’ Det fanns också en profetissa, Hanna, en dotter till Fanuel, av Asers stam, och hon var mycket gammal. Hon hade levt tillsammans med sin man sju år efter sitt äktenskap, och hon var nu en änka, åtminstone 84 år gammal. Hon tjänade Gud dag och natt med fasta och bön, och kom vid den stunden fram och tackade Gud och talade om barnet för alla som väntade på Jerusalems förlossning.”

En dryg månad efter Jesu födelse begav sig den heliga familjen till templet i Jerusalem. Resan från Betlehem till Jerusalem, som ligger cirka 8–10 kilometer bort, tog troligen mellan en och två timmar. Eftersom Betlehem ligger på en lägre höjd än Jerusalem var vägen dit mestadels en uppförsbacke, vilket gjorde resan något mer ansträngande. Anledningen till besöket i huvudstaden var för att följa de judiska lagarna om rening och återlösning. Enligt föreskrifterna i 3 Mos. 12:2–8 betraktades en kvinna som fött en son som rituellt oren i 40 dagar. Därefter skulle hon bära fram ett offer i templet. Josef och Maria offrade två duvor, vilket visar att de var av enkla omständigheter, eftersom detta var det tillåtna offret för de som inte hade råd med ett lamm.

Besöket i templet ägde därav rum i början av april månad år 6 f.Kr., möjligen samtidigt som det judiska påskfirandet pågick. Under denna högtid, som firades till minne av judarnas frigörelse efter 400 år i slaveri i Egypten, reste många trogna judar till templet i Jerusalem. Högtiden inkluderade offrandet och ätandet av påskalamm, som symboliserade det blod som ströks på dörrposterna under den första påskan i Egypten. Detta skyddade de förstfödda från dödsängeln, den sista av de tio plågorna som drabbade Egypten när Farao vägrade befria det judiska folket.

Detta sammanträffande blev symboliskt. Jesus, som nu bars fram i templet, skulle en dag offras som "Guds lamm", för att befria mänskligheten från syndens slaveri.

Mose lag föreskrev också att alla förstfödda pojkar skulle återlösas som en påminnelse om befrielsen från Egypten, vilket står föreskrivet 2 Mos. 13:2, 12 och 15). Josef och Maria betalade troligen den föreskrivna summan av fem shekel enligt 4 Mos. 18:15–16.

Efter en lång och strapatsfylld resa på som mest fyra och en halv månad, beroende på olika faktorer som kan ha hänt längs vägen, anlände de vise männen slutligen till Jerusalem. De kom således dit inte långt efter att den heliga familjen hade lämnat staden. Jupiter uppträdde åter på ett märkligt sätt och försvann genom ännu en ockultation, skuggad av Månen. Denna händelse inträffade den 17 april år 6 f.Kr. och varade, likt den tidigare, endast en kort tid. Dock hade solen stigit upp över horisonten vilket gjorde denna ockultation särskilt svår att se.

Men, även denna ockultation skulle man likt den tidigare kunna se som ett budskap om att de vise männen var på fel plats och hade tagit fel beslut. Det skulle ju senare visa sig att den nyfödde kungen inte fanns i ett palats, utan i en enkel boning i Betlehem.

Kanske behövde de vise männen vänta några dagar efter ankomsten till Jerusalem innan de fick audiens hos kung Herodes. Jerusalem var en politiskt och administrativt viktig stad, och det var inte ovanligt med viss väntetid för att få träffa en härskare. Eftersom de vise männen dessutom var utländska besökare kan det ha tagit extra tid att få ett formellt möte. Ett eventuellt påskfirande vid denna tid kan också ha fördröjt möjligheten till audiens.

När de till slut fick träffa Herodes ställde de frågan som lett dem hit: Var kunde de finna det nyfödda kungabarnet, som de kommit för att hylla?

”När Jesus var född i Betlehem i Judéen på kung Herodes tid, kom några vise män från öster till Jerusalem och frågade: ’Var är judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom.’”

Med all sannolikhet fördes samtalet på grekiska, som var den tidens världsspråk. De vise männen förklarade att de hade sett en "ἀστήρ" (*astēr*). Det grekiska ordet *astēr* kan emellertid syfta på olika ljusfenomen på himlavalvet, även om dess primära betydelse är

”stjärna”. Med sin omfattande astronomiska kunskap kan de vise männen under samtalet med kung Herodes ha hänvisat till sin huvudsakliga ljuskälla under resan – kungsplaneten Jupiter.

Kung Herodes, som troligen saknade en djupare astrologisk förståelse, kan dock ha tolkat fenomenet som en enskild stjärna, eftersom ordet *astēr* används för båda i grekiskan. Herodes var sannolikt mindre intresserad av vad som rörde sig på himlen och mer fokuserad på vad som hotade hans makt på jorden.

När evangelisten Matteus senare skrev ner berättelsen kan denna språkförbistring ha bidragit till att fenomenet senare historiskt presenterats som en ”stjärna”, snarare än som den planet som de vise männen faktiskt följde.

”När kung Herodes hörde det, blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom. Han samlade alla folkets överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade: ’I Betlehem i Judéen, för så är det skrivet genom profeten: Och du, Betlehem i Juda land, är ingalunda ringast bland Judas furstar, för från dig ska en furste komma som ska vara en herde för mitt folk Israel.’”

Den paranoide kungen blev allt annat än glad när han hörde nyheten om denna nyfödde världshärskare. Herodes kände säkert till den förväntan som många judar hade på Messias – den efterlängttade befriaren som skulle rädda sitt folk från det romerska förtrycket. Han var väl medveten om att han själv ofta betraktades som en tyrann och en marionett i Roms tjänst.

För att få mer klarhet om denne potentiella konkurrent kallade Herodes i hemlighet till sig sina skriftlärda, i hopp om att de kunde bidra med mer detaljerad information. De läste då upp profetian i Mika 5:2, som förkunnade att denne evige kung skulle födas i den obetydliga byn Betlehem.

”Då kallade Herodes i hemlighet till sig de vise männen och frågade ut dem om tiden då stjärnan hade visat sig. Sedan skickade han dem till Betlehem och sade: ’Gå och sök noga efter barnet. När ni har funnit det, meddela mig, så att också jag kan komma och tillbe det.’ När de hade lyssnat till kungen gav de sig i väg.”

Så snart de vise männen av Herodes hade blivit ombedda att finna den nyfödde kungen gav de sig iväg mot Betlehem. Möjligen förvirrade över Jupiters labila beteende de senaste veckorna och osäkra på vad detta kunde betyda, blev nu skriftens ord deras främsta vägvisare. Profetian från Mika 5:2 gav dem klarhet och riktning för den sista milen av deras resa.

På den korta sträckan mellan Jerusalem och Betlehem kunde de åter se Jupiter lysa med ett stabilt och klart sken på kvällshimlen. Eftersom Jupiter inte hann röra sig märkbart på himlavalvet under den korta färdsträckan, uppfattade de vise männen det som att den ”stod stilla”. Tack vare den vägledning som profetian gav kunde de nu vara säkra på sin destination, även om stjärnan inte befann sig direkt över Betlehem vid just denna tidpunkt.

Hade de endast följt stjärnan hade de riskerat att hamna 1–2 kilometer norr om Betlehem. Men med profetians hjälp kunde de korrigera riktningen och finna den heliga familjen, som nu hade flyttat till ett nytt och bättre boende.

”Och stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den stannade över platsen där barnet var. När de såg stjärnan fylldes de av mycket stor glädje. De gick in i huset och fick se barnet med Maria, hans mor, och de föll ner och tillbad honom. De öppnade sina skattkistor och bar fram gåvor till honom: guld, rökelse och myrra.”

I slutet av april år 6 e.Kr., när de vise männen kan ha nått fram till Betlehem, fann de relativt enkelt den heliga familjen. Det är även möjligt att herdarna, efter sitt besök, hade spridit budskapet om Jesu födelse runt om i trakten, och att detta på något sätt nådde fram till de vise männen.

Till skillnad från den traditionella bilden i julkrubbor – där herdar, djur och vise män samlas kring den heliga familjen i ett stall – var verkligheten troligen annorlunda. Vid herdarnas besök, kort efter Jesu födelse i februari samma år, befann ju sig den heliga familjen i ett utrymme avsett för djur, och Jesusbarnet låg i krubban. Det kan förklaras med att Maria sågs som "oren" under 40 dagar efterfödelsen, men efter reningsoffret i templet fick de möjlighet till ett bättre boende. Trycket på boenden i Betlehem, orsakat av folkräkningen, hade även minskat vid tiden för de vise männens ankomst. Så, den heliga familjen behövde inte längre vistas i djurens utrymme. De kan till och med ha fått möjlighet till en egen bostad för att börja bygga sitt familjeliv.

När de vise männen anlände fann de Maria och det nu nästan två månader gamla Jesusbarnet i huset de bodde i. Josef var däremot inte där när de österländska besökarna anlände. Hans frånvaro kan antyda att familjen faktiskt övervägde att bosätta sig permanent i Betlehem, och att han därför var ute och arbetade.

De vise männen överlämnade sina gåvor – guld, rökelse och myrra – som en hyllning till Jesusbarnet. Dessa gåvor hade både materiell och symbolisk betydelse. Guld, en gåva värdig en kung, reflekterade deras tro att barnet var Messias – världshärskaren. Rökelse, ofta använd i religiösa ceremonier, symboliserade vördnad och andlig respekt. Myrra, som användes för balsamering och som en fin parfym, var också en dyrbar gåva som kunde antyda barnets framtida betydelse, kanske även förutsägande av hans offer.

Dessa gåvor, vanliga vid hyllningar till personer av stor betydelse, representerade de vise männens respekt för barnet och deras erkännande av hans framtida potential. Det är också värt att notera de symboliska mönstren i denna berättelse: trippelkonjunktionen som inledde händelseförloppet, de tre planeterna som markerade Jesu födelse, och de tre gåvorna vid de vise männens ankomst. Dessa tre steg i processen påminner om siffran tre i judisk talmystik, som ofta symboliserar helighet och fullbordande.

"De blev nu varnade i en dröm att inte återvända till Herodes, utan de drog en annan väg hem till sitt land.

De vise männen stannade troligen kvar i Betlehem någon natt för att vila ut efter sina strapatser och samla kraft inför den långa återresan hem. Efter att ha blivit varnade i en dröm om att inte återvända till kung Herodes och rapportera var de hade funnit Jesusbarnet – trots sitt tidigare löfte – valde de att återvända genom att ta en annan väg.

"När de vise männen hade gett sig av, visade sig Herrens ängel för Josef i en dröm och sade: 'Stig upp, ta med dig barnet och hans mor och fly till Egypten. Stanna där tills jag säger till dig, för Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det.' Josef steg upp, tog med sig barnet och hans mor samma natt och begav sig till Egypten. Där stannade de tills Herodes hade dött, för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: Från Egypten kallade jag min son.

Kort efter de vise männens avfärd får även Josef en dröm där en ängel varnar honom för Herodes vrede. Ängeln beordrar Josef att omedelbart ta Maria och Jesus och fly till Egypten, eftersom Herodes nu insett att de vise männen inte tänker återvända till honom.

"När Herodes märkte att han hade blivit lurad av de vise männen blev han ursinnig. Han skickade ut folk och lät döda alla pojkar i Betlehem och hela dess omgivning som var två år eller yngre, enligt tiden han fått veta av de vise männen. Då uppfylldes det som sagts genom profeten Jeremia: "Ett rop hörs i Rama, gråt och högljudd klagan. Rakel gråter över sina barn och låter sig inte tröstas, för de finns inte mer."

Kung Herodes den Store var känd för sin extrema paranoia och grymhet, vilket präglade hans regeringstid (74–4 f.Kr.). Han lät avrätta flera familjemedlemmar, inklusive sin fru Mariamne och tre av sina egna söner, på grund av misstankar om konspirationer mot honom. Hans paranoida drag gjorde honom skoningslös även mot opposition och religiösa grupper, vilket resulterade i många avrättningar och förföljelser. Hans regeringstid blev alltmer problematisk

och mötte motstånd både från judar och romare. Även Augustus, som initialt hade förtroende för Herodes, började tappa respekten för honom.

När de vise männen inte återvände som de lovat förstod Herodes snart att han blivit lurad. I sin frustration beordrade han att alla pojkar födda de senaste två åren i Betlehem skulle dödas. Eftersom Betlehem var en liten by kan antalet offer inte ha varit stort, vilket kan förklara varför denna "massaker" inte är historiskt dokumenterad utöver i Bibeln. Att Herodes satte gränsen vid två år var troligen för att gardera sig. Han hade fått information från de vise männen som antydde att "stjärnan" hade gått upp i öster ungefär ett år tidigare, men för att vara säker tog han till en bredare tidsram. Denna tragiska händelse, ofta kallad "Barnamorden i Betlehem", kan ha ägt rum i maj år 6 f.Kr., då ärendet var brådskande. På detta sätt hoppades han eliminera Jesus, den han såg som en rival om titeln "Judarnas konung".

Egypten låg utanför Herodes och hans släktingars maktutövning, vilket gjorde det till en naturlig plats för den heliga familjen att söka skydd. Bibeln ger inga exakta uppgifter om var de stannade i Egypten, men flera historiska och geografiska faktorer ger ledtrådar om möjliga platser.

Alexandria, som var en stor stad med en betydande judisk befolkning och ett centrum för lärande, kan ha varit en plats där de fann skydd. En annan möjlig plats är Heliopolis, nära dagens Kairo, som också hade en judisk gemenskap under den romerska perioden. Enligt vissa kristna traditioner sägs det att den heliga familjen uppehöll sig i byn Zaballeen, nära Kairo, som också har en lång tradition av tillbedjan.

De gåvor som de vise männen gav till Jesusbarnet – guld, myrra och rökelse – var inte bara symboliska utan också praktiska tillgångar. Dessa värdefulla gåvor troligen utgjorde en viktig ekonomisk resurs för den heliga familjen under deras tid i Egypten. Eftersom familjen behövde resurser för att överleva under flykten och vistelsen, kan dessa gåvor ha fungerat som ett nödvändigt stöd och gjort det möjligt för Josef, Maria och Jesus att upprätthålla ett liv där tills det var säkert att återvända hem.

"Efter Herodes död visade sig Herrens ängel i en dröm för Josef i Egypten och sade: 'Stig upp, ta med dig barnet och hans mor och bege dig till Israels land, för de som ville ta barnets liv är döda.' Josef steg upp, tog med sig barnet och hans mor och flyttade tillbaka till Israels land."

Om flykten till Egypten ägde rum i slutet av april eller början av maj år 6 f.Kr., tillbringade den heliga familjen minst två år där. Den exakta tiden är oklar, men återvändandet blev möjligt efter kung Herodes död, som inträffade kort efter en månförmörkelse den 13 mars år 4 f.Kr. Strax före sin död beordrade Herodes att framstående judar skulle avrättas för att säkerställa landssorg – en order som dock aldrig genomfördes. Josef fick reda på Herodes död genom ännu en dröm, där en ängel uppmanade honom att återvända hem med Maria och Jesus.

"Men när han fick höra att Archelaos regerade i Judéen efter sin far Herodes, vågade han inte gå dit. Efter att ha blivit varnad i en dröm drog han sig undan till Galileen och bosatte sig i en stad som heter Nasaret, för att det som sagts genom profeterna skulle uppfyllas: Han ska kallas nasaré."

Åren 4 f.Kr.–6 e.Kr. regerade Herodes Archelaos i Judéen, efter att ha tagit över makten från sin far, kung Herodes den Store. Precis som sin far var sonen grym och hans styre präglades av ineffektivitet och impopularitet, vilket ledde till att han slutligen avsattes av kejsar Augustus år 6 e.Kr.

Den heliga familjen, som tidigare hade bosatt sig i Betlehem, valde därför att återvända till Nasaret i Galiléen, där de ursprungligen kom ifrån. På detta sätt slöts cirkeln för familjen. Här kunde de leva i trygghet under den Herodes Archelaos halvbror Herodes Antipas, som vid denna tid var tetrark över Galileen och inte alls lika illasinnad som sina släktingar.

Enligt profetiska texter skulle Messias kallas "Nasaré". Detta epitets är inte nödvändigtvis kopplat till Jesus kom att växa upp i Nasaret, utan snarare till en lingvistisk och symbolisk koppling. Ordet "Nasaré" härstammar från det hebreiska ordet נצר (netzer), vilket betyder

"kvist" eller "telning". I Jes. 11:1 beskrivs en kvist, eller ett "skott", som kommer från Isaïs stam – en tydlig hänvisning till Messias då Isai var far till kung David.

Jesus var således "telningen" från Davids hus, som förutsades bringa förnyelse och frälsning till Israel. Nasaret, även om det var en obetydlig stad, blev på så sätt en del av den messianska symboliken och Jesu identitet som uppfyllelsen av de forntida profetiorna.

"Och när de hade fullgjort allt som var enligt Herrens lag, återvände de till Galileen, till sin stad Nasaret. Och barnet växte och blev starkt, fullt av vishet, och Guds nåd var över honom."

Vid återvändandet till Nasaret antog säkert invånarna antag att Josef och Maria hade gift sig i Betlehem i samband med folkräkningen och där fått sitt barn och de kände därför inte till vad som egentligen hade hänt. Den heliga familjen betraktades därför som en "vanlig" familj. Marias föräldrar, som sannolikt kände till sanningen, valde att hålla den hemlig, och detsamma gjorde Josef och Maria. Den sanna berättelsen skulle inte avslöjas på många år.

Josef försvinner ganska snart ur berättelsen av oklar anledning. Eftersom han var äldre än Maria är det möjligt att han hade avlidit. Han omnämns ändå när den heliga familjen deltog i en av de stora religiösa högtiderna i Jerusalem, då Jesus ska ha varit 12 år gammal. Ett troligt tillfälle kan ha varit påskfirandet år 6 f.Kr. Enligt judisk tradition räknades ett barn som 1 år gammalt vid födelsen, inte 0 år som i modern västerländsk åldersräkning. Luk.2:41–42 anger att Jesus var 12 år gammal vid detta tillfälle, vilket således stämmer med en födelse år 6 f.Kr. Vid denna tid var Quirinius legat, alltså ståthållare i Syrien, och ansvarade för den andra regionala folkräkningen i området.

"Och hans föräldrar gick varje år till Jerusalem på påskhögtiden. Och när han blev tolv år gammal, gick de upp till festen enligt sedvänja. Och när de hade fullgjort festens dagar, stannade pojken Jesus kvar i Jerusalem, utan att hans föräldrar märkte det. Men de trodde att han var i sällskapet, och gick en dags resa. Sedan började de söka efter honom bland släktingarna och bekanta. Och när de inte fann honom, vände de tillbaka till Jerusalem för att söka efter honom. Och det hände efter tre dagar att de fann honom i templet, sittande mitt ibland lärarna, och lyssnade på dem och ställde frågor till dem. Och alla som hörde honom var utom sig av häpnad över hans förstånd och hans svar. När hans föräldrar såg honom blev de förundrade, och hans mor sade till honom: 'Son, varför har du gjort så mot oss? Se, din far och jag har letat efter dig i stor oro.' Och han sade till dem: 'Varför har ni letat efter mig? Visste ni inte att jag måste vara i min Faders hus?' Men de förstod inte vad han sade till dem. Och han gick ner med dem och kom till Nasaret och var lydig mot dem. Och hans mor bevarade alla dessa ord i sitt hjärta. Och Jesus växte till i vishet och ålder och välbehag inför Gud och människor."

APPENDIX

Tre nivåer av tidsförståelse

När vi arbetar med bibliska texter, historiska händelser och astronomiska fenomen möter vi flera sätt att förhålla oss till tid. För att undvika metodfel behöver tre nivåer hållas isär: den historiska verkligheten, det vill säga hur tid faktiskt räknades och användes i Jesu samtid; modern rekonstruktion, alltså hur forskare idag omräknar och modellerar dessa händelser; samt teologisk tolkning, där tidsmönster ges symbolisk och frälsningshistorisk betydelse. Den följande framställningen gör inte anspråk på absolut kronologisk exakthet, utan presenterar en sammanhängande hypotes som försöker förena dessa tre nivåer utan att sammanblanda dem.

- **Den judiska kalendern under Jesu tid**

Under Jesu tid användes den judiska lunisolära kalendern, som byggde på observation av nymånen, årstidernas rytm och beslut av religiösa auktoriteter. Kalendern var inte fixerad i tabellform såsom den moderna judiska kalendern är idag. Skottmånader infördes efter praktiska behov och månadsstart fastställdes genom vittnesmål. Detta innebär att Bibelns händelser ägde rum inom en flexibel tideräkning, att högtider som Pesach fastställdes år för år, och att exakta judiska datum ofta inte kan rekonstrueras med full säkerhet i efterhand.

- **Den gregorianska kalendern som analytiskt verktyg**

Den gregorianska kalendern, som infördes först år 1582, används idag i forskningen som ett retroaktivt räknesystem, den så kallade proleptiska gregorianska kalendern. När forskare anger datum som "29 maj 7 f.Kr." eller "26 februari 6 f.Kr." är detta alltså ett analytiskt verktyg för astronomiska beräkningar, jämförelse mellan källor och modern tidsangivelse, inte ett historiskt originalsistem. "Proleptisk" betyder helt enkelt att vi bakåtberäknar datum som om kalendern redan funnits. På samma sätt bör vi förstå antydningar till "magi" i antikens Babylon som en form av astronomisk och astrologisk expertis, inte som ockult praktik i modern mening. Dessa preciseringar hjälper oss att skilja historiska fakta från efterföljande tolkningar och symbolik.

Talet 40: verklig tid och symbolik

När Bibeln anger tidsperioder som 40 dagar, 40 veckor eller 40 år utgår vi i denna skrift från att talet i grunden avser både en verklig tidsdimension och en teologisk-symbolisk dimension. Fyrtio används återkommande som ett mönster för prövning, förberedelse och övergång:

Exempel på 40-dagars- och 40-årsperioder i Bibeln:

1. **Noas Ark (40 dagar och 40 nätter med regn)**

- **1 Mosebok 7:12:** *"Och regnet föll på jorden i fyrtio dagar och fyrtio nätter."*

Regnet som översvämmande jorden under Noas tid var en period av rening och förberedelse för en ny början efter syndens förstörelse.

2. **Moses på Berget Sinai (40 dagar och 40 nätter)**

- **2 Mosebok 24:18:** *"Mose gick upp på berget, och han var där på berget i fyrtio dagar och fyrtio nätter utan att äta bröd eller dricka vatten."*

Moses tillbringade 40 dagar och 40 nätter på berget för att ta emot lagarna från Gud, en period av andlig förberedelse och rening.

3. Israeliterna i öknen (40 år)

- **4 Mosebok 32:13:** *"Och Herren blev vred på Israel och lät dem vandra omkring i öknen i fyrtio år, tills hela denna generation som hade gjort ont i hans ögon var död."*

Israeliterna vandrade i öknen i 40 år som en tid av prövning och rening, för att förbereda dem för att komma in i det utlovade landet.

4. Moses som ledare för Israel (40 år)

- **Apg 7:23-30:** Det sägs att Moses levde i Egypten i 40 år och sedan tillbringade 40 år som ledare för Israel, vilket var en tid av utbildning och mognad inför hans kall.

5. Josua och de 12 spejarna (40 dagar)

- **4 Mosebok 13:25:** *"Och efter fyrtio dagar kom de tillbaka från att ha utforskat landet."*

De tolv spejarna skickades för att undersöka det utlovade landet. De var där i 40 dagar, vilket blev en prövning av deras tro på Guds löften.

6. Elia på berget Horeb (40 dagar och 40 nätter)

- **1 Kungaboken 19:8:** *"Och han stod upp och åt och drack, och i kraft av den maten gick han i fyrtio dagar och fyrtio nätter ända till Guds berg Horeb."*

Profeten Elia tillbringade 40 dagar och 40 nätter på en resa till berget Horeb, där han sökte Gud i en tid av andlig förberedelse och förnyelse.

7. Jesus i öknen (40 dagar och 40 nätter)

- **Matteus 4:2:** *"Och när han hade fastat fyrtio dagar och fyrtio nätter, blev han hungrig."*

Jesus fastade i öknen i 40 dagar och 40 nätter inför sin offentliga tjänst, vilket var en tid av prövning, förberedelse och andlig styrka innan han började sin mission.

8. Jesus efter uppståndelsen (40 dagar)

- **Apg 1:3:** *"Efter att han hade lidit, visade han sig för dem och gav många bevis på att han levde. Han visade sig för dem under fyrtio dagar och talade med dem om Guds rike."*

Jesus stannade kvar med sina lärjungar i 40 dagar efter uppståndelsen för att ge dem vägledning och förbereda dem för den kommande utgjutelsen av den Helige Ande och deras missionsarbete.

Talet 40 fungerar alltså inte bara som ett återkommande numeriskt mönster, utan som en signal om Guds handlande i tid och historia. Varje period av 40 – vare sig det gäller dagar, veckor eller år – markerar prövning, förberedelse och övergång till något nytt, vilket visar att tidens gång i Bibeln har både en verklig och en frälsningshistorisk dimension. Genom detta mönster blir Guds plan synlig i de händelser han leder, och tid och symbolik samspelar på ett meningsfullt sätt.

En sammanhängande kronologisk hypotes

Denna hypotes bygger på astronomiska rekonstruktioner, biologiska genomsnitt, bibliska tidsangivelser och teologiska mönster. Den utgör en modell, inte en säker historisk datering.

Astronomisk bakgrund: Jupiter-Saturnus-konjunktionen år 7 f.Kr.

Astronomiskt är det väl belagt att en trippelkonjunktion mellan Jupiter och Saturnus inträffade under år 7 f.Kr. med möten i slutet av maj, i slutet av september och i början av december. För att detta sällsynta fenomen ska kopplas till berättelsen om de vise männen krävs en historiskt trovärdig tolkningsmodell, som tar hänsyn till den intellektuella miljön i Babylon – det sannolika ursprungslandet för ”magoi” eller de vise männen.

Babylon var under århundraden ett världscentrum för både astronomi/astrologi och judisk lärdom. Den stora och välintegrerade judiska diasporan där innebar att babyloniska lärde och astrologer, som studerade omen för kungar och riken, med stor sannolikhet var medvetna om sina judiska grannars messianska förväntan på en kung från Judéen. Det är fullt möjligt att ”de vise” var en blandad delegation av babyloniska astrologer (experter på himlakropparna) och judiska lärde från diasporan (experter på profetiorna som Mika 5:1).

I denna modell tolkas den första och mest slående konjunktionen den 29 maj som det fenomen som ”visade sig” för de vise. Konjunktionerna ägde rum i Fiskarnas stjärnbild, som i antik astrologisk tradition associerades med Judéen och Israels folk. Jupiter symboliserade kunglighet, Saturnus Israel, och Fiskarna messianska förväntningar.

Efter Alexander den stores erövringar hade en hellenistisk synkretism skapats i området, där babylonisk observationsskicklighet, grekisk planetteori och lokala judiska religiösa traditioner kunde sammansmälta, vilket ytterligare underlättade en sådan tolkning. En babylonisk astrologisk tolkning kan därför ha varit: ”Ett exceptionellt omen för ett folk i väst.” Genom kunskap om judisk eskatologi fick detta en specifik riktning: ”Just det folket väntar sin kung.” Detta skulle utgöra ett kraftfullt motiv för en resa.

Från konjunktion till hypotetisk bebådelse och födelse

En normal graviditetstid är cirka 37–42 veckor, med ett genomsnitt på cirka 40 veckor. Om man räknar från den första konjunktionen i slutet av maj år 7 f.Kr. hamnar man i slutet av februari eller början av mars år 6 f.Kr. Vid denna tid noteras en planetkonfiguration mellan Mars, Jupiter och Saturnus, där konfigurationen var som starkast mellan den 25–27 februari. I denna modell används 26 februari 6 f.Kr. som hypotetiskt födelsedatum för Jesus, eftersom konjunktionen visuellt var mest koncentrerad. På detta sätt binds den astronomiska utvecklingen samman med både biologiskt rimlig graviditetstid och historiskt möjliga förutsättningar, vilket skapar en koherent kronologisk hypotes från bebådelse till födelse.

Reningstider, tempelbesök och påsk

Enligt 3 Mosebok 12 var reningstiden efter en födelse totalt 40 dagar. Luk. 2:22 anger att Jesu föräldrar förde honom till templet när denna tid var fullbordad. Det är möjligt – men inte textmässigt fastslaget – att tempelbesöket sammanföll med Pesach, som astronomiska rekonstruktioner indikerar sannolikt inföll i slutet av mars eller början av april.

Jesu uppståndelse och himmelsfärd: 40-dagarsperioden

Apg. 1:3 anger att Jesus visade sig för lärjungarna under 40 dagar efter uppståndelsen. En vanlig historisk rekonstruktion placerar korsfästelsen till fredag den 3 april 33 e.Kr., uppståndelsen till söndag den 5 april, och himmelsfärden omkring mitten av maj samma år.

Jesu liv som helhet: ett 40-årigt mönster

Om man betraktar Jesu hela jordiska liv – från inkarnation till himmelsfärd – kan perioden närma sig 40 solår, beroende på räknesätt. Detta är inte en exakt datering, utan ett teologiskt mönster som speglar Bibelns återkommande 40-tematik.

I Gamla Testamentet fungerar talet 40 ofta som symbol för prövning, väntan och mognad. I Jesu liv får detta mönster konkret gestalt genom 40 veckor i moderlivet, 40 dagar i öknen, 40 dagar efter uppståndelsen och ett jordiskt liv som i sin helhet närmar sig det klassiska bibliska 40-mönstret. Detta ses som verkliga tidsperioder som samtidigt bär teologisk betydelse.

Judisk och kristen tid: relation och fullbordan

Den judiska kalendern representerar frälsningshistoriska rytmer, högtider, cykler och mönster, medan den kristna tideräkningen, som senare utgår från Jesu födelse, representerar universell linjär tid. De står i relation: judisk tid pekar fram, och kristen tid vittnar om uppfyllelse. Jesu ord: ”Inte en prick, inte en bokstav av lagen ska förgå förrän allt har skett” (Matt 5:18) kan förstås som att tidens mönster inte upphävs, utan fullbordas i honom.

Avslutning: metodik och teologisk helhetsbild

Modellen visar hur historisk verklighet, astronomisk analys och teologisk tolkning kan samverka utan att blandas ihop. Talet 40 framträder då inte som slumpmässig numerologi, utan som ett återkommande mönster av prövning, förberedelse och fullbordan, med sin tydligaste gestalt i Jesus Kristus. Genom detta kan vi se hur tidens rytm, både judisk och kristen, vittnar om Guds plan och hans omsorg i historien.

KRONOLOGI

FÖRE JESU FÖDELSE

8 f.Kr. – Kejsar Augustus utfärdar en rikstäckande folkräkning.

7 f.Kr. – Herodes utfärdar lokal folkräkning i kölvattnet av den stora, för att driva in skatt till byggprojekt.

7 f.Kr. maj/muni – Första och starkaste konjunktionen mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild. Astronomiskt fenomen noteras av vise män i öster.

7 f.Kr. maj/juni (29 maj) – Bebådelsen i Nasaret: Ängeln Gabriel uppenbarar sig för Maria.

7 f.Kr. juni–augusti – Maria besöker Elisabet som är i 6:e-9:e graviditetsmånaden, Maria 1-3:e.

7 f.Kr. slutet av augusti – Johannes Döparen föds. Maria ser detta och återvänder därefter till Nasaret

7 f.Kr. september – Josef upptäcker Marias graviditet, vill skiljas i hemlighet, men får besök av en ängel i drömmen och tar henne till sig.

7 f.Kr. september/oktober – Andra konjunktionen Jupiter–Saturnus. Denna är svagare än den första, men bekräftar den för de vise männen.

7 f.Kr. november – Josef och Maria ger sig iväg till Betlehem för folkräkning. Maria är i 6:e månaden.

7 f.Kr. början av december – Tredje konjunktionen Jupiter–Saturnus. Detta blir det avgörande tecknet för de vise männen som beger sig iväg till judaland. Josef och Maria anländer till Betlehem, gifter sig och registrerar sig.

6 f.Kr. februari/mars (26 februari) – Jesu födelse i Betlehem. Samtidigt inträffar en ljusstark gruppering av Jupiter, Saturnus och Mars i Fiskarnas stjärnbild. Änglar uppenbarar sig för herdarna.

JESU BARNDOM

6 f.Kr. 8 dagar efter födelsen – Omskärelsen i Betlehem. Jesus får sitt namn.

6 f.Kr. 20 mars – Ockultation: Månen förmörkar Jupiter i Vädurens stjärntecken. (Symboliskt möjligt budskap som ”fel väg” för de vise männen?)

6 f.Kr. 40 dagar efter födelsen, i början av april – Maria och Josef för Jesus till templet i Jerusalem för reningsoffer. Detta kan ha sammanfallit med påskfirandet. Möter Simeon och Hanna.

6 f.Kr. 17 april – De vise männen anländer till Jerusalem. Ytterligare en ockultation av Jupiter, dock svår att se i dagsljus. (Symboliskt möjligt budskap om fortsatt ”fel plats” för de vise männen?)

6 f.Kr. efter 17 april – De vise männen möter Herodes, vägleds till Betlehem genom profetian Mika 5:2.

6 f.Kr. slutet av april – De vise männen hittar Jesus, Maria och Josef i ett hus i Betlehem. De ger gåvor (guld, rökelse, myrra).

6 f.Kr. början av maj – De vise männen varnas i dröm, återvänder hem annan väg. Josef varnas i dröm och flyr med familjen till Egypten.

6 f.Kr. maj – Herodes beordrar dödandet av alla pojkar i Betlehem födda de senaste två åren.

DEN HELIGA FAMILJEN I EGYPTEN OCH ÅTERKOMST

6 f.Kr. maj–? – Familjen vistas i Egypten i minst två år.

4 f.Kr. 13 mars – Månförmörkelse.

4 f.Kr. mellan 13 mars och påsk i april – Kung Herodes den Store dör. Riket delas: Herodes Archelaos får Judéen, Herodes Antipas får Galileen.

4 f.Kr. efter Herodes död (exakt tid oklart) – Josef får besked via dröm och familjen återvänder från Egypten. De undviker Judéen p.g.a. Archelaos och bosätter sig i Nasaret i Galileen.

SENARE HÄNDELSER

6 e.Kr. – Andra regionala folkräkningen under Quirinius, ståthållare i Syrien.

6 e.Kr. – Jesus i templet i sitt 12:e levnadsår enligt judisk åldersräkning.

33 e.Kr. 3 april (fredag) – Det datum som de flesta tar för troligt. Nasa har dokumenterat en 2 timmar och 50 minuter lång månförmörkelse. Tidpunkten stämmer dock inte med det ”mörker” mellan klockan 12 och 15 (sjätte och nionde timmen) som står skrivet i Matteus evangelium utan den ägde rum straxt innan solnedgången och början av kvällen, vid inledningen av påskfirandet som började klockan 18.

<https://eclipse.gsfc.nasa.gov/LEhistory/LEhistory.html>

33 e.Kr. 5 april (söndag) – Uppståndelsen.

33 e.Kr. ca 13 maj – Kristi himmelsfärd, 40 dagar efter uppståndelsen.

Alla datum är spekulativa och bygger på en hypotes som kombinerar astronomiska fenomen, bibliska berättelser och historiska källor.

Trippelkonjunktionen mellan Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärntecken, år 7 f.Kr.

Konjunktionen vid Jesu födelse
den 26 februari år 6. f.Kr.

Ockultationen av Jupiter genom månen
efter soluppgången den 17 april, år 6 f. Kr.

Judisk (Hebreisk) och Gregoriansk (Romersk) kalender

År 8 f.Kr.

<http://www.cgsf.org/dbeattie/calendar/?roman=8bc>

År 7 f.Kr.

<http://www.cgsf.org/dbeattie/calendar/?roman=7bc>

År 6 f.Kr.

<http://www.cgsf.org/dbeattie/calendar/?roman=6bc>

År 4 f.Kr.

<http://www.cgsf.org/dbeattie/calendar/?roman=4bc>

År 33 e.Kr

<http://www.cgsf.org/dbeattie/calendar/?roman=33>